

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Yttrande

1 (4)

Datum
25-06-18

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till:
gabriella.modin@regeringskansliet.se

Dnr Regeringskansliet: KN2025/01024
Dnr Lst Halland: 500-3746-2025

Yttrande över promemoria om ny förordning om invasiva främmande arter

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har tidigare lämnat förslag på en nationell lista för invasiva främmande arter samt ändringar i förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter. På grund av remissinstansernas yttranden vill regeringen nu ha synpunkter på de materiella skillnaderna jämfört med tidigare förslag.

Sammanfattning

Regeringen har, efter synpunkter på tidigare remiss, begärt yttranden om de materiella skillnaderna i ett nytt förslag om en nationell förteckning över invasiva främmande arter (IAS) samt ändringar i förordningen (2018:1939). Förslaget innebär att endast statliga myndigheter, kommuner och regioner får skyldighet att bekämpa arter på den föreslagna nationella listan, medan enskilda endast förbjuds att aktivt sprida dem. Länsstyrelsen i Hallands län anser detta otillräckligt, då det riskerar att underminera effektiviteten i bekämpningen. Samtidigt föreslås att länsstyrelser ges möjlighet att prioritera utrotningsåtgärder utifrån tillgängliga resurser, vilket kräver ökade medel. Det efterlyses också tydligt ansvar för hanteringsåtgärder samt nationella hanteringsprogram för listade arter.

Länsstyrelsen bedömer att det inte är rimligt med utökade krav på åtgärder för att fler invasiva arter ska rymmas inom det befintliga skötselanslaget för värdefull natur. Det är av särskild vikt att riktade resurser tillförs för att kunna uppnå bra resultat för målpuppfyllelsen inom förvaltning av skyddad natur.

25-06-18

Länsstyrelsen betonar även behovet av förstärkt gränskontroll och riktade resurser till myndigheterna för att kunna genomföra förordningens krav i praktiken.

Enskildas ansvar för att bekämpa invasiva främmande arter

Länsstyrelsen i Hallands län konstaterar att promemorians förslag innebär att skyldigheten att vidta åtgärder mot befintliga bestånd av arter på den nationella förteckningen endast ska åligga statliga myndigheter, kommuner och regioner. Privata fastighetsägare och andra enskilda omfattas enligt förslaget inte av denna skyldighet, utan deras ansvar begränsas till att inte aktivt sprida eller hantera arter i strid med föreskrifter.

Vi anser att detta är problematiskt ur ett naturvårdsperspektiv. Spridning av invasiva främmande arter sker gränsöverskridande och påverkas inte av fastighetsgränser eller ägarförhållanden. Om privata markägare inte omfattas av skyldighet att bekämpa förekomster riskerar åtgärder på angränsande offentliga marker att bli verkningslösa. För att uppnå ett effektivt och långsiktigt resultat krävs ett delat ansvar mellan allmänna och enskilda aktörer.

Mot denna bakgrund anser Länsstyrelsen i Hallands län att samtliga fastighetsägare bör ha en skyldighet att vidta rimliga åtgärder för att motverka förekomst och spridning av invasiva främmande arter. En utformning där enskilda inte har något ansvar för åtgärder mot befintliga bestånd riskerar att försvaga det nationella arbetet med bekämpning av dessa arter.

Vi ser dock värdet i en alternativ modell där staten tar ett samlat operativt ansvar för åtgärder på samtliga fastigheter – oavsett ägare – för att möjliggöra effektiv samordning och prioritering. En sådan lösning förutsätter dock väsentligt ökade resurser till genomförande, inte minst till Länsstyrelserna.

Länsstyrelsen anser att förslaget, där enskilda endast omfattas av ett förbud mot aktivt handlande med invasiva främmande arter, är otillräckligt. Det uppstår en motsägelse i att privata fastighetsägare inte föreslås ha någon skyldighet att bekämpa förekomster, samtidigt som de är förbjudna att bidra till spridning. Om en fastighetsägare passivt låter ett bestånd av en invasiv främmande art växa och spridas vidare från sin fastighet – utan att vidta åtgärder –

25-06-18

uppstår en faktisk spridning som inte omfattas av det föreslagna regelverket. För att nå syftet med förordningen bör även underlåtenhet att agera, som medför fortsatt eller ökad spridning, omfattas av förbudet. Det bör uttryckligen framgå att fastighetsägare är förbjudna att passivt tillåta fortsatt spridning från den egna marken genom att avstå från att begränsa arters spridning som sker via frön, exempelvis genom att plocka frökolvar. En sådan precisering är nödvändig för att undvika att ansvaret för åtgärder faller enbart på det allmänna, trots att spridningen i många fall sker från privat mark.

Länsstyrelsens ansvar för utrotningsåtgärder

Länsstyrelsen tillstyrker i grunden förslaget att ge utrymme för prioritering utifrån tillgängliga resurser, genom att förändra formuleringen från skyldighet att vidta utrotningsåtgärder till möjlighet att besluta om sådana. Samtidigt framhålls att föreslagen lydelse – att åtgärder ska vidtas skyndsamt vid tidig upptäckt – kräver att Länsstyrelserna får väsentligt ökade medel för att kunna hantera sådana ärenden med den skyndsamhet som förordningen förutsätter.

Länsstyrelsens ansvar för hanteringsåtgärder

Det framgår inte tydligt av förslaget vilken aktör som har ansvar för att hanteringsåtgärder ska vidtas. För att underlätta genomförandet och säkerställa att rätt åtgärder vidtas i rätt tid bör regeringen ge centrala myndigheter i uppdrag att skyndsamt ta fram hanteringsprogram för samtliga arter på den nationella förteckningen. Det är svårt för Länsstyrelserna att fatta ändamålsenliga beslut eller vidta operativa åtgärder innan sådana vägledande program finns på plats.

Gränskontroller

Länsstyrelsen vill understryka vikten av förstärkta kontroller vid gränsövergångar, särskilt av importerade växter och jordprodukter. Det bör ske en skärpt tillsyn av vilka organismer som kan följa med som förorening i växtmaterial, särskilt när dessa transporteras med jord. Vi föreslår att det utreds möjligheten att använda särskilt tränade sökhundar vid tullen för att upptäcka arter som t.ex. lövplattmask, vars spridning skulle kunna få mycket stora ekologiska konsekvenser.

25-06-18

Myndigheternas resurser

Länsstyrelsen delar inte promemorians bedömning att myndigheterna ska kunna fullgöra sina åtaganden inom ramen för befintliga anslag. För att effektivt motverka spridningen av invasiva främmande arter, både på EU:s och den nationella förteckningen, krävs ökade resurser till tillsyn, samordning och bekämpningsinsatser. Utan ett utökat anslag riskerar förordningens ambitioner att inte kunna förverkligas i praktiken.

Förvaltning av statlig mark

Inom förvaltningen av statligt ägda naturreservat innebär förslaget om en nationell förteckning över invasiva främmande arter en betydande ökning av arbetsbördan. Flera av de föreslagna arterna, såsom blomsterlupin, vresros, strandkotula och kanadensiskt gullris, har omfattande spridning i Halland och kräver resurskrävande och långsiktiga bekämpningsåtgärder. Det är avgörande att bekämpningen samordnas landskapsövergripande och följs upp återkommande för att förhindra återetablering. Länsstyrelsens skötselanslag för reservatsförvaltning är redan i dagsläget otillräckliga i förhållande till beslutade skötselåtgärder. Det är därför inte rimligt att anta att ytterligare krav på bekämpning av invasiva arter kan rymmas inom befintliga anslag. Utökade krav måste följas av särskilt riktade resurser för att inte försämra måluppfyllelsen inom vården av skyddad natur.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Landshövdingen Anders Thornberg med naturvårdshandläggare Christian Harlos som föredragande. Medverkande i beslutet har naturvårdshandläggare Henrik Malm, naturvårdshandläggare Kent Lindqvist och biträdande naturvårdsdirektör Karin Valtinat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.